

[Madsen-Mygdal.]

haand afvise. Men foreligger der nu i Virkeligheden saadanne Vanskeligheder? Erfaringerne viser jo, at vore Byer, lige fra Hovedstaden ned til de mindste Stationsbyer, i den sidste Menneskealder har kunnet øge deres Befolkningstal og vokse i Areal i meget høj Grad, uden at der har været Adgang til at foretage Ekspropriationer, og uden at der har været Trang dertil. I Virkeligheden turde Forholdet være det, at de allerfleste Byer har købt saa megen Jord, at de snarere har erhvervet sig alt for meget, end at der kan være Tale om, at de har for lidt Jord til de forskellige Formaal, som Jord kan bruges til indenfor en Kommune. Noget helt andet er det jo, at det kan være en Behagelighed, at det kan være en pengelig Fordel for en Kommune, om den kan erhverve sig Jord til en Underpris. Men det er noget, der ikke har Forbindelse med Almenvællet, det er tværtimod en grov Krænkelser af Ejendomsretten, det er et Forsøg paa at berige sig paa Enkeltmands Bekostning. Og hvad angaar Fremskaffelse af Jord til Udvidelse af alt eksisterende Landbrug, der skønnes at være for smaa, altsaa af Hensyn til de saakaldte indeklemte Husmænd — jeg ved ikke, hvem der er Fader til dette Udtryk, men det angiver jo meget godt, hvad det er, der tænkes paa her —, saa er det vel muligt, at her, hvor Jorden skal erhverves paa et ganske bestemt Sted, nemlig i nogenlunde rimelig Forbindelse med paagældende Husmands oprindelige Lod, er en Erhvervelse ved fri Handel undertiden udelukket, selv om det i mange Tilfælde meget vel kan lade sig gøre, hvad der foreligger ikke saa helt faa Eksempler paa.

Men kan man nu i et saadant Tilfælde paaberaabe sig, at Almenvællet kræver Ekspropriationen? Ja, det er muligt, at vedkommende Husmand mener, at hans eget Vel kræver, at han faar mere Jord at arbejde med — det kan for øvrigt i mange Tilfælde være yderst tvivlsomt —, men selv om saa er, det kan da aldrig blive det samme som Almenvællet. At en Landbruger sætter Pris paa at erhverve Jord fra sin Nabo — det kan snart være en stor, der vil tage fra en lille, snart omvendt —, har vi mange Eksempler paa, det er ikke et ualmindeligt Fænomen, det træffes baade hos Husmænd og Gaardmænd. Men hidtil har det været almindelig erkendt, at Vejen til saadan Erhvervelse var en Handel med det paagældende Jordstykkets retmæssige Besidder. Den Mulighed, at Lovgivningsmagten skulde

gribe ind og ved Magt tage Jorden til Underpris fra den ene og give den til den anden, har man i hvert Fald hidtil anset for udelukket. Hvis en Landmand er misfornøjet med den Ejendom, han har — det kan være Ejendommens Størrelse, han er misfornøjet med, eller dens Beskaffenhed, Beliggenheden, der kan være mange forskellige Forhold, der vækker hans Misnøje —, er der virkelig ikke andet for ham at gøre end at søge at erhverve sig en anden og for ham mere tjenlig Ejendom. Hvis det f. Eks. forekommer ham, at hans Ejendom er for lille, og han stræber efter at komme i Besiddelse af en større, maa han se at ombytte den med en større. Det Tilfælde kan ogsaa indtræffe, at en Ejendom forekommer en Mand at være for stor, saa søger han at ombytte den med en mindre. Vi har her i Landet i saa Henseende en Jordfordeling efter de forskellige Ejendommers Størrelse at gaa ud fra, som muliggør, at der i det store og hele kan blive Plads for enhver Landmand efter hans særlige Evner og Kvalifikationer. Vi har nogle faa Hundrede store Landbrug, ca. 80 000 Bøndergaarde, ca. 130 000 egentlige Husmandsbrug, og saa har vi en hel Del Beboelseshuse ude paa Landet, til hvilke der hører et Jordareal, der ikke er stort nok til at ernære en Familie udelukkende ved Landbrug, men som dog — det kan være lige fra en Havelod og op til, hvad man kalder et mindre Husmandsbrug — har sin store Betydning for Familiens Økonomi og Velbefindende.

Det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen gjorde i 1925 meget rigtigt opmærksom paa, at det vilde være at gøre et meget stort Antal af Ejere af disse Huse med mindre Jordarealer en daarlig Tjeneste at skaffe dem mere Jord. Det er ganske interessante Udtalelser, det ærede Medlem i saa Henseende har fremsat, jeg henviser til dem, de findes i Folketingstidende 1925—26 Sp. 2266—69. Jeg skal tillade mig at oplæse nogle ganske faa af disse Udtalelser.

„Der er en anden Bestemmelse, hvorom der formentlig ogsaa er Uenighed“, sagde det ærede Medlem, „nemlig Bestemmelsen om Erhvervelse af Jord ved Ekspropriation til de saakaldte indeklemte Husmandsbrug. Jeg maa udtale min store Beklagelse over, at hverken det i Fjor nedsatte Udvalg eller den højtærede Landbrugsminister har benyttet Sommeren til at foretage en grundig og sikker Undersøgelse af dette Forhold, saa at man her i Rigsdagen kunde være fuldstændig klar over, hvad egentlig en saa omstridt Lovbestemmelse som denne be-